

भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे

पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य

एम.ए. (नृत्य) (भरतनाट्यम) (क्रेडिट सिस्टम)

एम. ए. प्रथम वर्ष - प्रथम सहामाही नृत्य (भरतनाट्यम)	क्रेडिट्स
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. नृत्य पहिले वर्ष पहिली सहामाही		
परीक्षा	परीक्षा विषयाचे नाव	अभ्यासक्रम
T13) सैद्धांतिक	भारतीय नृत्याचा इतिहास आणि प्राचीन ग्रंथांचा अभ्यास.	<ol style="list-style-type: none"> १. नृत्याची उत्पत्ती २. भरताच्या नाट्यशास्त्राची ओळख व त्याचे आजच्या काळातील नृत्यशैलीशी असलेले नते संबंध. नाट्य उत्पत्ती, तांडव लास्य, अभिनयाचे चार प्रकार, रसभाव संकल्पना, वृत्ती, प्रवृत्ती, नाट्य प्रकार (दश रूपक). ३. अभिनयदर्पण ग्रंथाची माहिती व त्याचे भरतनाट्यम संदर्भात महत्व. ४. संगीत रत्नाकर, ब्रीत्यरत्नावली, संगीत सारामृत या सारख्या संस्कृत ग्रंथांची ओळख आणि त्यांचा भरतनाट्यमशी असलेला संबंध / महत्व. ५. तंजावर राज्य उदा - (चोला, नायक, मराठा) यांनी दक्षिण भारतामध्ये संगीत आणि नृत्य यांच्या विकासासाठी केलेले योगदान आणि काम. ६. शिलापादिकरम आणि मालविकाग्नीमित्र या तमिळ आणि संस्कृत नाटकांबद्दल थोडक्यात माहिती.
P13) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	<p>अ) अट्ट आणि रूपक मध्ये वर्णम (३५ मिनिटे)</p> <p>ब) नृत्यसंरचना (तिल्लाना किंवा जतीस्वरम याचे तिरमाणम आणि कोरवाई) (एक तास अगोदर देण्यात येईल.)</p>
V13) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	<ol style="list-style-type: none"> १ प्रात्यक्षिक परीक्षेतील अभ्यासक्रमावर प्रश्न २. तत्तकळी किंवा अलारीप्पू (खंड/मिश्र/संकीर्ण) यावर नटूवंगम.

भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे

पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य

एम.ए. (नृत्य) (भरतनाट्यम) (क्रेडिट सिस्टम)

एम. ए. प्रथम वर्ष - द्वितीय सहामाही नृत्य (भरतनाट्यम)	क्रेडिट्स
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. नृत्य पहिले वर्ष दुसरी सहामाही		
परीक्षा	परीक्षा विषयाचे नाव	अभ्यासक्रम
T23) सैद्धांतिक	नृत्यसंरचना	<ol style="list-style-type: none"> १. नृत्यसंरचना याचा अर्थ व इतिहास. नृत्यसंरचना सारख्या व नाट्यशास्त्रामध्ये आढळणाऱ्या “बंध” याची माहिती. २. नृत्यसंरक्षेचे तत्व व उद्दिष्ट्ये, विषयाची निवड व त्यासाठी सैयुक्तिक संगीत रचना. ३. आधुनिक काळात नृत्यसंरचना त्याचा उपयोग आणि त्याचा इतिहास, वर्तमान आणि भविष्यकाळ. ४. उदयशंकर, रवींद्रनाथ टागोर, रुख्मिणीदेवी यांचे योगदान. भरतनाट्यम मधील मार्गमची संकल्पना आणि मूलतत्वे. मार्गम मधील नृत्यसंरक्षेची वैशिष्ट्ये. ५. आधुनिक तंत्र आणि पद्धतीचा वापर करून नृत्यसंरचना सादर करणे. ६. भरतनाट्यम नृत्यशैली चा वापर करून आधुनिक नृत्यसंरचना निर्माण करणे या संबंधीची माहिती. ७. सिनेमातील नृत्यसंरक्षे मध्ये शास्त्रीय नृत्याचा उपयोग ८. भारतातील विविध नृत्य -नाट्य परंपरांचा इतिहास
P23) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	<p>अ) अष्टपदी : आदि आणि रूपक ताल सोडून तील्लाना. (३० मिनिटे)</p> <p>ब) पूर्ण जतीस्वरम किंवा तिल्लाना: (एक आठवडा अगोदर देण्यात येईल)</p>
V23) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	<ol style="list-style-type: none"> १. प्रात्यक्षिक परीक्षेतील अभ्यासक्रमावर प्रश्न २. नट्वांगम - जतीस्वरम ३. गायन आणि ताल दाखवणे.

भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे

पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य

एम.ए. (नृत्य) (भरतनाट्यम) (क्रेडिट सिस्टम)

एम. ए. द्वितीय वर्ष - तृतीय सहामाही नृत्य (भरतनाट्यम)	क्रेडिट्स
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. नृत्य दुसरे वर्ष तिसरी सहामाही		
परीक्षा	परीक्षा विषयाचे नाव	अभ्यासक्रम
T33) सैद्धांतिक	नृत्यातील सौंदर्यशास्त्र	१. भरताचा रस सिद्धांत, इतर सौंदर्यशास्त्रज्ञ - अभिनव गुप्त आणि भोज, त्याचे नृत्यातील संबंध आणि उपयोग २. पारंपारिक भरतनाट्यम नृत्याचे सौंदर्यशास्त्र आणि घराणे. ३. नृत्याशी संबंधित "संचारी" संकल्पना. ४. मंदिर आणि दरबार परंपरेतील भरतनाट्यम. ५. पाश्चिमात्य सौंदर्यशास्त्रज्ञ (सॉ क्रेटीस प्लेटो, एरीस्टोटल), हिंदुत्व आणि त्याचे तात्विक आणि अद्वैतात्मिक पैलू, नृत्य आणि इतर कलांमधील सहसंबंध.
P33) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	अ) नृत्य रचनेचा विस्तार: स्वरांजली किंवा रागमालिका (कालावधी ३० मिनिट) ब) नृत्तावर आधारित सांघिक नृत्यसंरचना (मूर्त किंवा अमूर्त संकल्पना) - या रचनेचे नटूवांगम
V33) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	सादरीकरणावर आधारित प्रश्न

भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस् , पुणे

पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नृत्य

एम.ए. (नृत्य) (भरतनाट्यम) (क्रेडिट सिस्टम)

एम. ए. द्वितीय वर्ष - चतुर्थ सहामाही नृत्य (भरतनाट्यम)	क्रेडिट्स
सैद्धांतिक	०३
रंगमंच सादरीकरण	१४
मौखिक	०८

एम.ए. नृत्य (भरतनाट्यम) दुसरे वर्ष चौथी सहामाही		
परीक्षा	परीक्षा विषयाचे नाव	अभ्यासक्रम
T43) सैद्धांतिक	नृत्य विषयक लेखन, आणि अध्यापन पद्धती.	<ol style="list-style-type: none"> १. समीक्षा २. वृत्तपत्रीय लेखन ३. चरित्र ४. शास्त्रीय लेखन (नृत्याशी संबंधित विषय). ५. निबंध लेखन <p>गुरु - शिष्य परंपरा - अर्थ, प्राचीन स्वरूप, मुलभूत तत्वे आधुनिक शिक्षण पद्धतीतील महत्व, आदर्श नृत्य शिक्षक आणि विद्यार्थी यांची लक्षणे, शिकविण्याची मुलभूत तत्वे, नृत्य शिक्षणासाठी यात करण्यात आलेले बदल आणि त्याचा वापर, नृत्य शिक्षणाचे विविध स्तर- शालेय स्तर, आवड, खाजगी शिकवणी वर्ग आणि विद्यापीठीय अभ्यासक्रम, या विविध स्तरांचे हेतू आणि उद्दिष्टे, व्यक्तिमत्व विकासासाठी नृत्याचे शिक्षण, नृत्य व्यवसायाची नितीमत्ता.</p>
P43) प्रात्यक्षिक १	रंगमंच सादरीकरण	<p>अ) द - नृत्य आणि नृत्य यांचा अंतर्भाव असलेली रचना. पदम् - पारंपारिक वात्सल्य किंवा भक्ती पदम्. (एकूण कालावधी ३० मिनिटे)</p> <p>ब) पदम्: (श्रुंगार पदम्) (परीक्षेच्या एक आठवड्या अगोदर देण्यात येईल)</p>
V43) प्रात्यक्षिक २	मौखिक	नृत्य आणि नृत्य यांचा अंतर्भाव असलेल्या रचनेसाठी नटूवांगम करणे आणि गाता येणे अपेक्षित.